

Handläggare
Margit Lindholm Johansson
0480-45 00 00

TJÄNSTESKRIVELSE

Datum
2021-11-12

Ärendebeteckning
SN 2021/0561.11.01

Socialnämnden

Återrapportering Barnkonventionen 2021

Förslag till beslut

Socialnämnden fattar inget beslut med anledning av informationen.

Bakgrund

Enligt handlingsplanen Förutsättningar och konsekvenser för implementering av barnkonventionen, som antogs av Kommunstyrelsen i mars 2019, ska nämnderna årligen redovisa hur de arbetar med att tillgodose barnets rättigheter. Redovisningen av resultatet sammanställs och presenteras i ett årligt barnbokslut som redovisar barns levnadsvillkor i kommunen.

Syftet med barnbokslut är att belysa hur levnadsvillkoren för barn och unga i kommunen ser ut, utifrån barnkonventionens artiklar om barnets rättigheter. Det syftar också till att undersöka hur kommunens förvaltningar arbetar för att tillgodose artiklarna i barnkonventionen, att öka uppmärksamheten på att barnkonventionen nu är inkorporerad i svensk lag samt att öka statusen på barnrättsfrågor.

Nämnderna har ombetts svara på frågor inför årets barnbokslut.

Ann-Charlotte Hedström
Verksamhetschef

Camilla Freedeke
Tf socialchef

Bilagor

Återrapportering av barnrättsarbete 2021

Återrapportering av barnkonventionen 2021

Återrapportering av barnrättsarbetet

Bakgrund

Från den 1 januari 2020 är FN:s konvention om barns rättigheter (Barnkonventionen) inkorporerad i svens lag. Inför detta gjordes en kartläggning och en implementeringsplan för Kalmar kommuns verksamheter. Då beslutades att nämnderna årligen ska redovisa hur man arbetar med att tillgodose barnets rättigheter. Detta sammanställs sedan till ett årligt barnbokslut.

Förändringar i förvaltningens arbete

Socialförvaltningen har tre verksamhetsområden som arbetat i olika grad med barnrättsarbete.

Inom Socialförvaltningens verksamhetsområde **Barn och familj** är barnrättsarbetet ständigt aktuellt. I allt arbete är målsättningen att verksamheten ska leda till värdeskapande för barnen. Det sker kontinuerligt förbättringsarbete för att göra barn mer delaktiga och att anpassa information av olika slag utifrån ålder och mognad. Som stöd i utvecklingsarbetet används mycket av det stödmaterial som Socialstyrelsen tagit fram, till exempel Samtala med barn, Bedöma barns mognad för delaktighet och Kallelser till barn i socialtjänsten. Alla medarbetare genomför en omfattande utbildning som SKR tagit fram gällande att samtala med barn.

I verksamhetsområdet **Vuxen** belyser man frågan alltmer. Det har till exempel lagts in frågor om barn i ett frågebatteri inför uppstart av ny insats. I samband med att enhetschefer genomför personaktsgranskningar görs en bedömning om barnperspektivet beaktats och i så fall på vilket sätt.

Chefer inom utredningsenheterna i verksamhetsområdena **Vuxen** samt **Funktionsstöd Vuxen** har tillsammans med utsedda socialsekreterare/handläggare gått utbildning via SKR i barnrättsperspektiv. Utifrån detta kommer gemensamt arbete kring barnkonventionen till exempel kring barnkonsekvensanalyser genomföras.

Inom verksamhetsområdet **Funktionsstöd Vuxen** har det under året inte varit något särskilt fokus på barnrättsfrågor. Men när man som vuxen med funktionsnedsättning har insatser i någon form tas frågan om eventuella barn upp i samband med att det görs en genomförandeplanering.

Barnets rättigheter i nämndens mål

Ett flertal av de indikatorer som är kopplade till nämndens mål syftar till att stärka barnets rättigheter. I stort sett alla indikatorer inom Barn och familjs tre processer har ett direkt eller indirekt syfte att förbättra villkoren för barn. De indirekta handlar till exempel om ökad kunskap, kostnadseffektivitet för att resurserna används effektivt, att verksamheterna är säkra och jämställda. De direkta indikatorerna handlar bland annat om att barns bästa har beaktats, upplevelse av delaktighet eller att man upplever att man fått det stöd man behöver.

Inom verksamhetsområde Vuxen har det under 2021 varit ett mål att enhetschefer inom myndighetsutövningen och utsedda medarbetare ska genomgå utbildning via SKR i barnrättsperspektiv.

Barnchecklista/barnkonsekvensanalys

På socialförvaltningen har det hittills inte arbetats aktivt med vare sig barnchecklista eller barnkonsekvensanalyser. Förvaltningen har tagit del av beslut i domstol kopplade till barnrätt för att öka kunskapen om rättsläget. Inom verksamhetsområde Vuxen kommer enhetschefer att efterfråga mer information om och stöd i arbete kring fortsatt arbete med barnkonsekvensanalyser.

Barnkonventionen i budgetplanering

I budgetplaneringen finns inget mål eller någon post som är direkt kopplad till barnkonventionen. Däremot är, som nämnts ovan, ett flertal av nämndens indikatorer direkt eller indirekt kopplade till att säkerställa barnets rätt i verksamheterna.

Rättigheter för barn med funktionsnedsättning

En av processerna inom verksamhetsområde Barn och familj gäller barn och unga med funktionsnedsättning som har behov av stöd och hjälp (Processen Möjliggöra utveckling hos barn och unga med funktionsnedsättning). Ett av de styrande värdena för hela processen är att barnet har delaktighet och inflytande i hur behov av stöd och hjälp bedöms och tillgodoses.

För att stärka barnets rätt och utveckla arbetet med delaktighet har ett process-team med medarbetare från de fyra olika korttidsverksamheterna skapats under året. Teamets uppdrag var att ta del av litteratur kring barns delaktighet och utifrån detta ta fram en handlingsplan. Uppdraget är slutfört och enligt den framtagna handlingsplanen pågår under hösten 2021 en planering för att under våren 2022 starta upp en expertgrupp med barn från verksamheterna. Expertgruppen ska tillsammans med utsedda gruppledare arbeta med ett område som man tillsammans vill utveckla inom korttidsboendena.

Åtterrapporering av barnrättsarbetet

Nu är det dags att rapportera in nämndernas arbete med barnets rättigheter i Kalmar kommun!

Enligt handlingsplanen ”Förutsättningar och konsekvenser för implementering av barnkonventionen – implementeringsplan och ekonomisk konsekvensbeskrivning” som antogs av Kommunstyrelsen i mars 2019, ska nämnderna årligen redovisa hur de arbetar med att tillgodose barnets rättigheter. Redovisningen av resultatet sammanställs och presenteras i ett årligt barnbokslut som redovisar barns levnadsvillkor i kommunen.

Syftet med att göra ett barnbokslut är att belysa hur levnadsvillkoren för barn och unga i kommunen ser ut, utifrån barnkonventionens artiklar om barnets rättigheter. Det syftar också till att undersöka hur kommunens förvaltningar arbetar för att tillgodose artiklarna i barnkonventionen, att öka uppmärksamheten på att barnkonventionen sedan den 1 januari 2020 är inkorporerad i svensk lag samt att öka statusen på barnrättsfrågor.

I år är temat på barnbokslutet barn med funktionsnedsättning och så här står det i artikel 23: ”Barn med funktionsnedsättning har rätt till ett fullvärdigt och anständigt liv samt hjälp att aktivt delta i samhället. Konventionsstaterna erkänner att ett barn med fysisk eller psykisk funktionsnedsättning bör åtnjuta ett fullvärdigt och anständigt liv under förhållanden som säkerställer värdighet, främjar tilltron till den egna förmågan och möjliggör barnets aktiva deltagande i samhället.”

För att kunna göra årets barnbokslut ombeds nämnderna nu att svara på de frågor som finns i detta dokument, helst senast den 10 december. Sist i dokumentet finns en bilaga som innehåller en kortare översikt över barnkonventionens artiklar, som stöd för besvarandet. Tänk på att alla exempel, dokumentation, statistik och dyl ska vara könsuppdelad.

Vänligen besvara följande frågor kring hur er nämnd och förvaltning arbetar med att tillgodose barnets rättigheter.

- Har förvaltningen under 2021 förändrat sitt arbete på något sätt utifrån att barnkonventionen blivit svensk lag den 1 januari 2020? Om svaret är ”ja”, beskriv eller ge exempel på sådana förändringar.
- Finns särskilda verksamhetsmål för 2021 med fokus på att tillgodose barns rättigheter? Om svaret är ”ja”, ge exempel på dessa.
- Har kommunens barnchecklista eller någon form av barnkonsekvensanalys efterfrågats och/eller använts någon gång under det senaste året? Om svaret är ”ja”, ge exempel på detta.
- Har särskild hänsyn till barnkonventionen tagits i budgetplanering samt målformulering för kommande år? Om svaret är ”ja”, redogör för dessa mål och budgetposter.
- **Arbetar förvaltningen specifikt med att tillgodose rättigheterna för barn med funktionsnedsättning? Redogör för hur det arbetet ser ut, ge gärna konkreta exempel.** Texten nedan syftar till att ge exempel på hur kommuner kan arbeta med artikel 23 och art 3 (Barnets bästa), inom ramen för Socialtjänstlagen och är hämtad från rapporten *Barnkonventionen och svensk rätt, volym 2. Betänkande av Barnkonventionsutredningen* och kan beställas från Regeringen, se detaljer under texten.

”Vid åtgärder enligt socialtjänstlagen som rör barn ska barnets bästa särskilt beaktas. Det ska vara avgörande i beslut eller andra åtgärder som rör vård- eller behandlingsinsatser för barn. När en åtgärd rör ett barn ska barnet få relevant information. Ett barn ska ges möjlighet att framföra sina åsikter i frågor som rör barnet. Barnets åsikter och inställning ska tillmätas betydelse i förhållande till hans eller hennes ålder och mognad.”

Titel: Barnkonventionen och svensk rätt, volym 2. Betänkande av Barnkonventionsutredningen, 2020 SOU 2020:63, s. 941.

Svar lämnas till mig, helst senast den 10 december 2021. Ta gärna en kontakt vid frågor,

sophia.sundlin@kalmar.se

0480-450167

Tack på förhand!

Vänligen,

Sophia Sundlin

Ungdomsombud och samordnare för barnrättsfrågor

Bilaga 1. Barnkonventionens artiklar i korthet

Artikel 1

Ett barn – det är varje människa under 18 år.

Artikel 2

Alla barn har samma rättigheter och lika värde. Ingen får diskrimineras.

Artikel 3

Barnets bästa ska beaktas i alla beslut som rör barn.

Artikel 4

Konventionsstaterna ska till fullo utnyttja sina tillgängliga resurser för att förverkliga barnets ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter. När resurserna inte räcker till bör man söka lösningar genom internationellt samarbete.

Artikel 5

Föräldrarna har det yttersta ansvaret för barnet och ska utifrån utvecklingen av barnets egen förmåga säkerställa att det får kännedom om och hjälp i att utöva sina rättigheter.

Artikel 6

Varje barn har rätt att överleva och att utvecklas.

Artikel 7-8

Barnet har rätt till ett namn och en nationalitet. Barnet har rätt, så långt det är möjligt, att få veta vilka föräldrarna är. En stat får inte ta ifrån barnet dess namn eller nationalitet.

Artikel 9

Barnet ska inte hållas åtskilt från sina föräldrar mot sin vilja, utom när det är för barnets bästa. Barn som inte bor med båda föräldrarna ska ha rätt att träffa båda två regelbundet.

Artikel 10

Ansökningar från familjer som vill återförenas över statsgränser ska behandlas på ett positivt, humant och snabbt sätt.

Artikel 11

Ett barn får inte föras bort eller hållas kvar i utlandet utan tillstånd. Staten ska ingå avtal med andra länder för att bekämpa detta.

Artikel 12–15

Barnet har rätt att uttrycka sin mening i alla frågor som berör det. När domstolar och myndigheter behandlar fall som rör barnet ska barnet höras och barnets intresse komma i första rummet. Barnets rätt till tankefrihet, samvetsfrihet och religionsfrihet ska respekteras.

Artikel 16

Varje barn har rätt till sin privat- och familjeliv, hem och post och ska skyddas mot ingripanden i dessa. Varje barn ska också skyddas mot angrepp på sin heder och sitt anseende.

Artikel 17

Alla barn har rätt att ta del av information från massmedia, som syftar till att främja deras välfärd och utveckling. Massmedia ska därför uppmuntras att sprida information särskilt riktad till barn, samarbeta över gränserna, producera barnböcker, sprida information på minoritetsspråk samt skydda barn mot skadligt innehåll.

Artikel 18

Båda föräldrarna har gemensamt det primära ansvaret för barnets uppfostran och utveckling. De ska låta sig vägledas av vad som bedöms vara barnets bästa.

Artikel 19

Barnet har rätt att skyddas mot fysiskt eller psykiskt våld och mot vanvård eller utnyttjande av föräldrar eller andra vårdnadshavare.

Artikel 20–21

Ett barn, som berövats sin familjemiljö, ska ha rätt till alternativ omvårdnad. Vid adoption ska staterna säkerställa att största vikt ges till vad som bedöms vara barnets bästa.

Artikel 22

Flyktingbarnet har rätt till skydd och hjälp om det kommer ensamt eller tillsammans med föräldrar eller annan person.

Artikel 23

Ett barn med fysisk eller psykisk funktionsnedsättning har rätt till ett fullvärdigt och anständigt liv som gör det möjligt för dem att delta aktivt i samhället.

Artikel 24

Barnet har rätt till bästa möjliga hälso- och sjukvård och rehabilitering. Alla länder ska arbeta för att minska spädbarns- och barnadödligheten och bekämpa sjukdomar och undernäring och avskaffa traditionella sedvänjor som är skadliga för barns hälsa. Gravida och nyblivna mammor har rätt till hälsovård.

Artikel 25

Ett barn som har omhändertagits för vård, skydd eller behandling har rätt att få sin behandling och sitt omhändertagande granskat på regelbunden basis.

Artikel 26 och 27

Varje barn har rätt till den levnadsstandard som är skälig för att trygga barnets utveckling. Föräldrarna har huvudsakligen ansvaret för detta, men om de inte klarar av det, måste staten se till att det finns stödprogram för att säkerställa detta. Även barnets sociala trygghet ska säkerställas med tex socialförsäkringar som ska ges till familjer beroende på vilka tillgångar de har.

Artikel 28–29

Barnet har rätt till gratis grundskoleutbildning. Undervisningen bör förbereda barnet för livet, utveckla respekt för mänskliga rättigheter och fostra i en anda av förståelse, fred, tolerans och vänskap mellan folken.

Artikel 30

Barnet, som tillhör minoritetsgrupper eller ursprungsbefolkningar, har rätt till sitt språk, sin kultur och religion.

Artikel 31

Barnet har rätt till lek, vila och fritid.

Artikel 32

Barnet har rätt att skyddas mot ekonomiskt utnyttjande samt mot hårt arbete som skadar eller hindrar barnets skolgång och äventyrar barnets hälsa.

Artikel 33

Barnet har rätt att skyddas från olaglig användning av narkotika.

Artikel 34

Barnet har rätt att skyddas mot alla former av sexuella övergrepp och mot att utnyttjas i prostitution och pornografi.

Artikel 35

Bortförande, försäljning eller handel med barn ska förhindras.

Artikel 37

Inget barn får utsättas för tortyr eller annan grym, omänsklig eller förnedrande behandling och bestraffning. Inget barn får olagligt eller godtyckligt berövas sin frihet. Barnet får inte bestraffas med livstids fängelse eller dödsstraff. Varje frihetsberövat barn ska behandlas humant och med respekt. Barnet har rätt att snarast möjligt få juridisk hjälp. Barnet i fängelse har rätt till kontakt med och besök av sin familj.

Artikel 38

Konventionsstater skall vidta alla lämpliga åtgärder för att tillförsäkra att barn under 18 år inte deltar i väpnade konflikter. Barn får inte heller användas eller rekryteras av gerillarörelser m.fl.

Artikel 39

Barnet som blivit offer för vanvård, utnyttjande, försummelse, tortyr, väpnade konflikter eller annan omänsklig behandling har rätt till rehabilitering och social återanpassning.

Artikel 40

Barnet, som är anklagat för brott eller blivit dömt för straffbara handlingar, har rätt till en behandling som främjar barnets känsla för värdighet och för andras mänskliga rättigheter och grundläggande friheter.

Artikel 41

Rättigheterna i konventionen gäller inte om andra nationella lagar ger barnet större möjligheter att förverkliga rättigheterna.

Artikel 42

De stater som anslutit sig till konventionen åtar sig att göra konventionens bestämmelser och principer allmänt kända bland vuxna och barn.

Artikel 43–45

Bestämmelser om hur alla länder som anslutit sig till konventionen ska arbeta för att förverkliga den. En övervakningskommitté inom FN granskar konventionsstaternas rapporter. FN-organ och frivilligorganisationer kan också delta med information till FN.

Artikel 46–54

Regler om hur stater kan ansluta sig till konventionen och när dessa börjar gälla. En reservation som strider mot denna konventions ändamål och syfte skall inte tillåtas.

Källa: Rädda Barnen. För att läsa hela konventionstexten, se UNICEFs hemsida: <https://unicef.se/barnkonventionen/las-texten#hela-texten>